

Sektionen för demokrati och styrning
Björn Kullander
I samråd med
Avdelningen för juridik
Helena Linde

Kulturdepartementet
10333 STOCKHOLM

Konsultation i frågor som rör det samiska folket (Ds 2017:43)

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian *Konsultation i frågor som rör det samiska folket (Ds 2017:43)*. SKL begränsar sitt yttrande till de förslag som berör våra medlemmar.

Sammanfattning

- SKL tillstyrker förslaget om att en särskild konsultationsordning för frågor som rör det samiska folket ska införas för regeringen, departement och andra statliga myndigheter och verksamheter och att bestämmelserna tas in i en särskild lag.
- SKL anser dock att frågan om kommuner, landsting och regioner ska omfattas i den särskilda konsultationsordningen bör utredas vidare.
- SKL, tillsammans med ett antal kommuner, landsting och regioner, måste vara med och utforma nya rutiner för konsultation med Sametinget om ny lagstiftning införs.
- SKL anser att förslagets påverkan på det kommunala självstyret måste utredas ytterligare i enlighet med proportionalitetsprincipen.
- SKL anser att kommuner, landsting och regioner ska ersättas för de kostnader som uppstår.

En konsultationsordning som rör det samiska folket (kap 3)

SKL delar bedömningen att det finns behov av att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa samernas inflytande i frågor som särskilt berör dem. SKL välkomnar därför intentionen med förslagen samtidigt som SKL anser att vissa förslag måste utredas ytterligare. Utredningen pekar på att en särskild konsultationsordning kan stärka det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv. Det framhålls också att Sverige har fått kritik av flera internationella granskningsorgan när det gäller samernas möjligheter att delta i beslutsprocesser och inflytande över sina livsförhållanden. Utredningen gör också en jämförelse med andra länder som har en starkare konsultationsrätt. Norges lagstiftning kring konsultationer lyfts särskilt fram som ett positivt exempel. I Norge gäller dock konsultationsrätten enbart för regeringen, departement och andra statliga myndigheter och verksamheter. Den gäller inte för kommuner.

SKL anser att den norska modellen kan fungera även i Sverige eftersom kommuner, landsting och regioner redan har ett omfattande samråd med samer i enlighet med nuvarande lagstiftning, t.ex. genom minoritetslagstiftningen. Om kommuner, landsting och regioner ska omfattas av den nya ordningen anser SKL att det behövs en tydligare avgränsning för vilka förfaranden på lokal och regional nivå som berörs av konsultationskravet. För att få en bättre förståelse om vad en ny ordning skulle kunna innebära behöver frågan också utredas tillsammans med berörda kommuner. Nu föreslås den enda avgränsningen vara frågor som är av särskild betydelse för samerna.

I motiveringen till att inte ha en tydligare avgränsning nämns återigen de norska exemplet men där gäller skyldigheten att konsultera enbart när det övervägs att införas lagar eller myndighetsbeslut som kan påverka samiska intressen. I en tidigare departementspromemoria (Ds 2009:49) har förslag som motsvarar den norska avgränsningen lagts fram. I det förslaget som nu presenteras i den nya promemorian saknas denna avgränsning och exempelvis nämns markanvändning och kommunala och landstingskommunala tjänster såsom sjukvård, äldreomsorg och utbildning. Det innebär att en stor del av de beslut som tas av kommunala nämnder och i fullmäktigeförsamlingar kan bli föremål för konsultation med Sametinget.

Innan en tydligare avgränsning och en utredning tillsammans med berörda parter på lokal och regional nivå är genomförd är det svårt att få en uppfattning om vad den nya ordningen leder till i kommuner, landsting och regioner. Den nya ordningen kan till exempel riskera att leda till dubbelt samråd i en fråga, en osäkerhet om vad den nya lagstiftningen innebär och att beslutsprocesser och ärendehantering tar orimligt lång tid. En särskild ordning för konsultation med samer kommer även innebära vissa utmaningar i förhållande till andra grupper med intressen i samma frågor. Motsvarande problem kan komma att gälla för rätten att överklaga.

Utredningen tar också upp sametingets dubbla roller som statlig myndighet och som företrädare för samernas intressen. Utredningen skriver att det inte bör vara ett problem från regeringens och myndigheternas perspektiv men behandlar inte hur detta kan påverka kommunerna i en konsultationsprocess. SKL anser att det är ytterligare ett exempel på att frågan måste utredas mer grundligt innan den nya ordningen genomförs i just kommuner, landsting och regioner.

- SKL tillstyrker förslaget om att en särskild konsultationsordning för frågor som rör det samiska folket ska införas för regeringen, departement och andra statliga myndigheter och verksamheter och att bestämmelserna tas in i en särskild lag.
- SKL anser dock att frågan om kommuner, landsting och regioner ska omfattas i den särskilda konsultationsordningen bör utredas vidare.

Konsultationsförfarandet (kap 4)

Utredningen går igenom de olika stegen i den nya ordningen. SKL kan konstatera att huvudregeln är att Sametinget ges stort inflytande när det gäller att välja tid, plats och andra former för samrådet med just kommuner, landsting och regioner samtidigt som regeringen ska ges möjlighet att välja former när de samråder med Sametinget. SKL anser att kommuner, landsting och regioner måste få vara med och ta fram rutiner för hur konsultationerna ska gå till om sådan lagstiftning införs. Det är viktigt att en eventuell konsultation med Sametinget utformas så att det också passar i den kommunala och landstingskommunala beslutsprocessen.

- SKL, tillsammans med ett antal kommuner, landsting och regioner, måste vara med och utforma nya rutiner för konsultation med Sametinget om ny lagstiftning införs.

Konsekvenser av förslaget (kap 5)

Utredningen skriver att det kommunala självstyret inte påverkas nämnvärt av att det införs en lagstadgad skyldighet att konsultera Sametinget som både är en statlig myndighet och en företrädare för ett gemensamt samiskt intresse. Den nya ordningen ger också Sametinget stort inflytande när det gäller vilka frågor som är aktuella för konsultation och under vilka former som konsultationen ska genomföras. Det kan jämföras med nuvarande samråd som sker med samebyar och sameboende och verksamma i kommunen. SKL anser därför att frågan om proportionalitetsprincipen följts bör utredas ytterligare. Samma förhållande gäller för de ekonomiska konsekvenserna. Utredningen har inte gjort någon avgränsning för vad ett samråd kan innebära och eftersom det är upp till Sametinget att föreslå former för samrådet är det svårt att förutsäga kostnaderna för kommuner, landsting och regioner. Det är dock mycket troligt att det leder till en förlängd beslutsprocess, mer tid för handläggning och därmed ökade kostnader.

- SKL anser att förslagets påverkan på det kommunala självstyret måste utredas ytterligare i enlighet med proportionalitetsprincipen.
- SKL anser att kommuner, landsting och regioner ska ersättas för de kostnader som uppstår.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Henriksson
1:e vice ordförande

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna lämnar en reservation enligt bilaga.

Sverigedemokraterna lämnar en muntlig reservation med hänvisning till Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraternas bilaga.

Styrelsen
2017-11-17

*Reservation från Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna,
SKL styrelsen 2017-11-17*

Konsultation i frågor som rör det samiska folket

Vi reserverar oss mot beslutet med hänvisning till eget yrkande om tillägg i yttrandet enligt följande:

SKL anser att den särskilda konsultationsordningen i likhet vad som gäller i Norge, enbart ska gälla för regeringen, departement och andra statliga myndigheter och verksamheter. Vi anser dock att det är viktigt att berörda kommuner, landsting och regioner utvecklar lokala former för samråd och konsultationer med företrädare för den lokala samiska befolkningen.